

Bestyrelsesmødet i Det kgl. danske Landhusholdningsselskab

Fredagen den 14. December 1917.

Til Stede var Præsidenterne: Lensgreve *F. Moltke*, Kammerherre *Carl Bech* og Professor *T. Westermann*. Af Bestyrelsesraadet var mødt d'Hrr.: Gaardejer *H. Andersen*, Uggeløse, Landbrugslærer *K. Bak*, Starupgaard, Professor, Dr. med. *B. Bang*, Frederiksberg, Professor *B. Bøggild*, Frederiksberg, Forpagter *A. P. Damsgaard-Sørensen*, Bjellerup Ladegaard, Proprietær *V. Jespersen*, Næsbyhoved, Kammerherre *N. Juul*, Mejlgaard, Forpagter *O. J. Knipschildt*, København, Inspektør *J. P. Leegaard*, Rosvang, Baron *G. Lerche*, Birkendegaard, Proprietær *P. Nielsen*, Nordbygaard, Proprietær *P. Olufsen*, Qvistrup, Klitplantør *V. Pinholt*, Vejers, Gaardejer *P. P. Pinstrup*, Godensgaard, Forstander *H. J. Rasmussen*, Næsgaard, Lensbaron *Rosenkrantz*, Rosenholm, Hofjægermester *C. Sehestedt-Juul*, Ravnholt, Forpagter *Selchau-Hansen*, Alslevgaarden, Baron *J. Wedell-Neergaard*, Svenstrup, og Proprietær *J. Willumsen*, Anhof.

Da der vil blive givet Meddelelse i Referatet af Generalforsamlingen om Valgene, om Optagelse af Medlemmer, om Godkendelse af Selskabets Regnskab for 1916—17 samt om de fleste paa Dagsordenen opførte Sager, som ogsaa findes paa Dagsordenen for Generalforsamlingen, henvises her til Referatet fra denne, som vil blive optaget i Tidsskriftets næste Hefte. Kun skal følgende refereres her.

Godsejer *A. Bech*, Krusesminde, der — valgt af Landboforeningerne i Sorø Amt — har haft Sæde i Bestyrelsesraadet siden 1901, har ikke ønsket Valg og vil blive afløst af Forstander *J. K. Jensen*, Haslev Landbrugsskole. Den ledende Præsident, Lensgreve *Moltke*, bragte Godsejer *Bech* en hjertelig Tak for behageligt og loyalt Samarbejde i Bestyrelsesraadet.

Professor *Westermann* meddelte, at der fra Statens Planteavlsudvalg var rettet Henvendelse til Selskabet om at afstaa det Værelse, der nu benyttes af dettes Sekretær, hvorved Udvalget vilde faa 3 sammenstødende Værelser til Raadighed. Henvendelsen motiveredes ved Pladsmangel, idet navnlig Udvalgets Overtagelse af Forsøg vedrørende Havebrug havde foranlediget en betydelig Forøgelse af Planteavlskontorets Arbejde. En Udvidelse af Lokalerne var derfor bleven nødvendig, og Planteavlsudvalget saa sig da desværre nødsaget til at flytte, hvis Selskabet ikke mente at kunne afstaa det nævnte Værelse. Præsidiet havde nogen Betænkelighed ved at imødekomme det fremsatte Krav, men da man af forskellige Grunde ønskede at beholde Planteavlsudvalget som Lejer, og da økonomiske Hensyn desuden talte for at søge Selskabets Lejeudgift formindsket, mente man at burde stille sig imødekommende.

Sagens Afgørelse hastede imidlertid saa meget, at der ikke var Lejlighed til at behandle den i et Bestyrelsesmøde, og man gik da ind paa at afstaa Værelset mod en Forhøjelse i Planteavlsudvalgets Leje fra 1000 Kr. til 1600 Kr. aarlig og under Forudsætning af, at alle Udgifter ved Omordningen afholdes af Udvalget.

Denne Omordning vil imidlertid medføre, at Selskabet kommer til at savne Plads til Hovedparten af sin nuværende Samling af Bøger og Tidsskrifter, der omfatter 3500—4000 Bind selvstændige Værker og ca. 2000 Aargange af Tidsskrifter i indbunden og uindbunden Stand.

Om Anvendelsen heraf ønsker Præsidiet nu gerne

at høre Bestyrelsens Mening. Den paagældende Del af Samlingen bliver efter Meddelelse fra Sekretær *Hertel* kun meget lidt benyttet og vil uden Afsavn for Selskabet og dets Funktionærer kunne undværes, og Præsidiets har derfor vedtaget at foreslaa Bestyrelsen, at det tilbydes Landbohøjskolens Bibliotek at udtage, hvad det maatte ønske, og at man dernæst fordeler det øvrige, der kan afhændes, til Institutioner og Personer, der maa antages at kunne gøre denne Litteratur frugtbringende.

Der førtes om Forslaget nogen Diskussion, under hvilken der fremsattes Ønske om, at ogsaa Landbrugs-skolerne og eventuelt Landboforeningerne kunde faa Del i de Bøger, Selskabet maa skille sig af med. Det oplystes imidlertid, at langt den overvejende Del af disse Bøger bestaar af gamle Aargange af udenlandske Tidsskrifter, udenlandsk Statistik, Stambøger osv., som formentlig vil have ringe Interesse for Skoler og Foreninger. — Præsidiets Forslag blev tiltraadt af Bestyrelsesraadet.

Sekretær *Hertel* meddelte, at Selskabet havde fra Ministeriet faaet sendt til Erklæring et Andragende fra 5 navngivne Mænd, i hvilket de ansøger om Koncession paa Udnyttelsen af Vandkraften i Gudenaen til Fremstilling af elektrisk Energi ved Anlæg af en Opstemningsdæmning over Gudenaen neden for Tangeaaens Udløb og Uddybning af Aaen fra Tange til Bjerringbro med tilhørende Anlæg af en Kraftstation ved Dæmningen. Realisationen at dette Anlæg vil medføre, at et paa begge Sider af Gudenaen omtrent til Kongensbro beliggende Areal paa ca. 1000 Tdr. Ld. med derpaa værende ca. 20 beboede Gaarde og Huse gaar under Vand. Koncessionsøgerne har været ledede af den Overbevisning, at man med det stadigt stigende Forbrug af elektrisk Energi her i Landet ikke vil kunne forsvare længere at lade henligge ubenyttet en saa stor Vandkraft som den, hvorom her er Tale og som efter

de foretagne Beregninger anslaaes til gennemsnitlig ca. 600 Mill. m³ pr. Aar. Hvis hele denne Vandmængde kunde udnyttes fuldtud, vilde der herved kunne frembringes en Energimængde af 15 Mill. eff. H. K. Timer pr. Aar, hvilket omsat til Elektrizitet svarer til 10 Mill. K. W. Timer pr. Aar, men i Praksis vil man ikke kunne regne med en saa høj Udnyttelse og vil formentlig neppe kunne naa højere end til gennemsnitlig ca. 6 Mill. K. W. T. aarlig.

Tanken er selvfølgelig ikke at etablere en Konkurrence med Elektrizitetsværkerne i Omegnen. Tværtimod er det Mening at frembringe den elektriske Energi og at søge denne afhændet til Omegnens Elektrizitetsværker til en billigere Pris end den, hvortil disse selv kan frembringe den, samt til større industrielle Virksomheder o. lign., som ikke kan forsynes fra de bestaaende Værker.

De 5 Mænd ansøger nu dels om Koncession paa Udnyttelsen af Vandkraften i Gudenaen, dels om Ministeriet vil udvirke en Lov, der i det omhandlede Øjemed tillader Ekspropriation af de til Anlægget fornødne Arealer m. m.

Da Selskabet fik Andragendet til Behandling, gik det ud fra, at det var med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvorvidt den med det paatænkte Anlæg forbundne Samfundsnytte er tilstrækkelig stor til at begrunde Nedlæggelsen af ca. 20 Huse og Gaarde, at Ministeriet ønskede Selskabets Udtalelse.

For at faa dette Spørgsmaal belyst, nedsatte Selskabet et Udvalg, der har bestaaet af følgende: Statskonsulent *K. Hansen* (Formand), Statskonsulent *F. Hansen*, Kontorchef *Holek Colding* i Ministeriet for offentlige Arbejder, Amsraadsmedlem, Landvæsenskommissær *M. Hull*, Lysbro, og Folketingsmand, Husejer *S. Svendsen*. Efter at dette Udvalg havde drøftet Sagen indgaaende og bl. a. afholdt et Møde i Bjerringbro, ved hvilken Lejlighed det besaa det paagældende Terræn, samt ind-

hentet nærmere Oplysninger med Hensyn til Omfanget og Værdien af de Arealer, som tænkes oversvømmede, afgav det en udførlig Betænkning til Selskabet. Det fremhæver, at de paagældende Jorder i det store og hele (bortset fra nogle Arealer ved Tange og Ans) gennemgaaende er af en yderst ringe Beskaffenhed. Efter at Udvalget udførligt har gennemgaaet denne Side af Sagen, fremhæver det, at det ikke er blindt for, at en Ekspropriation af det omhandlede Areal maa anses for et overordentligt Indgreb i de private Interesser, ligesom det ikke kan anses for at være uden Betænkelighed at kræve et saa stort Antal beboede Ejendomme nedlagte, men Udvalget mener dog, at naar man sammenligner disse Arealers tarvelige Høstværdier med den Besparelse, som ved Anlægget af Gudenaaværket kan ventes indvunden for de Byer og Oplandscentraler, der maatte benytte dette fremfor egne Værker, maa det dog formentes, at Sagen har en saa betydelig almen Interesse, at Udvalget kan anbefale, at Andragendet fremmes, naar visse Betingelser, som det opstiller, bliver opfyldte. Disse Betingelser gaar fortrinsvis ud paa at sikre de paagældende Grundejeres Interesser. Saaledes foreslaar Udvalget bl. a., at der sikres dem en rundelig Erstatning for de eksproprierede Arealer, og at Koncessionshaverne eventuelt skal være pligtige til, hvor det forlanges, at ekspropriere hele Ejendomme i saadanne Tilfælde, hvor Borttagelsen af de til en Ejendom hørende gode Jorder forringer denne i væsentlig Grad. Endvidere foreslaar Udvalget under Hensyn til den Ulempe, som Oversvømmelsen af de paagældende Arealer maa antages at være for de Kommuner, der berøres af Anlægget, at der sikres Beboerne i disse Adgang til Elektricitet fra Værket til eventuelle kommunale Værker til den laveste Pris, til hvilken Gudenaaværket maatte levere Elektricitet til andre Værker.

Selskabet modtog denne Betænkning i Oktober Maaned, men oversendte den først til Ministeriet den

4. December. Grunden hertil var, at der i Mellemtiden fra 55 Grundejere var indsendt en Protest mod, at der gives Konsortiet Koncession paa det paatænkte Anlæg med Ret til at ekspropriere deres Jorder. Denne Protest sendte Selskabet til Udvalget med Forespørgsel, om den gav det Anledning til at ændre noget i dets Betænkning. Den 2. December modtog Selskabet en Skrivelse fra Udvalget, der erklærer, at det intet har at tilføje i Betænkningen, da det i denne ikke alene har søgt at varetage Beboernes Interesser for de Forholds Vedkommende, som anføres i Protestskrivelsen, men ogsaa for flere Punkters Vedkommende er gaaet adskilligt videre i sine Krav til de eventuelle Koncessionshavere end Protestens Underskrivere.

Der førtes om denne Sag en livlig Forhandling, under hvilken Udvalgets Formand, Statskonsulent *K. Hansen*, var til Stede og gav forskellige Oplysninger om Sagen.
